

«Δίχως Ανάσταση η οικονομία, αιχμάλωτη στο δικό της Γολγοθά»

liberal.gr/arthro/198646/apopsi/sunenteuxeis/nikos-bettas-dichos-anastasi-i-oikonomia-aichmaloti-sto-diko-tis-golgotha.html

March 3, 5877521

Εικόνα υποτονική δίχως τη δυναμική σε επενδύσεις και κατανάλωση, όπως αρμόζει σε χώρα που εξέρχεται των μνημονίων, μαρτυρούν τα πρώτα φετινά σημάδια στην οικονομία, σημειώνει στο Liberal ο γενικός διευθυντής του IOBE, Νίκος Βέττας.

Και εξηγεί ότι τέσσερις μήνες πριν την αποφοίτηση μας από το μνημόνιο, εξακολουθούμε να είμαστε παγιδευμένοι στην στρεβλή αντίληψη πως η κρίση είναι εξωγενής, πως οι μεταρρυθμίσεις μπορούν να περιμένουν, και μόλις αμβλυθεί η εποπτεία των δανειστών, θα πιάσουμε το νήμα από εκεί που το άφησε το 2008.

Εκφράζει επίσης την ανησυχία ότι ακόμη και η λεγόμενη «γαλλική λύση», που απομειώνει το χρέος ανάλογα με την ανάπτυξη, μπορεί να εξελιχθεί στην τέλεια παγίδα. Απόδειξη των πολύ χαμηλών προσδοκιών και της έλλειψης εμπιστοσύνης γύρω από την Ελλάδα, η πρόταση είναι διατυπωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε στην ουσία θα μας «επιβραβεύει» κάθε φορά που δεν πιάνουμε ισχυρή ανάπτυξη, αντί να μας επιβραβεύει, ανάλογα με τις μεταρρυθμίσεις που επιτυγχάνουμε σε κομβικούς τομείς

Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω, ο πραγματικός κίνδυνος για την ελληνική οικονομία, σύμφωνα με τον κ. Βέττα, είναι μετά από μια πρόσκαιρη έξαρση, να συνεχίσει να σέρνεται την επόμενη δεκαετία, οριζόντια στην περιοχή του 1% ή χαμηλότερα. Εξίσωση στην οποία, όπως σημειώνει με νόημα, θα πρέπει να συνυπολογιστούν και οι επιπτώσεις από μια τυχόν μακρά περίοδο κλιμακούμενης έντασης στα ελληνοτουρκικά.

Ερωτηθείς για την πρόσφατη απόφαση της Uber να αναστείλει τη δραστηριότητα με ιδιώτες οδηγούς στην Ελλάδα, ο γενικός διευθυντής του IOBE σημειώνει πως η ελληνική οικονομία δεν έχει την πολυτέλεια να κλείνει την πόρτα σε ξένες επιχειρήσεις, όπως άλλωστε και σε νέες επενδύσεις από ελληνικές επιχειρήσεις. Κάθε αποχώρηση ή αναστολή λειτουργίας ενός επιχειρηματικού σχεδίου στέλνει αρνητικά μηνύματα.

Συνέντευξη στο Γιώργο Φιντικάκη

– Ελάχιστους μήνες πριν από την «αποφοίτηση» της χώρας από το μνημόνιο, η οικονομία δεν τρέχει, οι δείκτες δεν αποπνέουν δυναμική, τα επιτόκια δεν υποχωρούν, τα εισοδήματα δεν αυξάνονται. Είναι αυτή εικόνα οικονομίας που δείχνει ότι μπορεί να σταθεί αυτόνομα στα πόδια της, χωρίς έξωθεν στήριξη;

Δέκα χρόνια από την αρχή της ύφεσης, τρεις παράγοντες σπρώχνουν την ελληνική οικονομία προς την ανάπτυξη. Οι υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης παγκοσμίως βοηθούν τον τουρισμό και τις εξαγωγές προϊόντων. Η μείωση του κινδύνου εξόδου από την ευρωζώνη μειώνει σταδιακά και το κόστος χρηματοδότησης. Ενώ, μεταρρυθμίσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια έχουν θετική επίδραση σε κλάδους παραγωγής, που μάλιστα εκκινούν από πολύ χαμηλή βάση.

Όμως, παρά τη θετική συγκυρία, η οικονομία δεν έχει αποκτήσει σημαντική δυναμική. Την κρατά παγιδευμένη η στρεβλή, αλλά ακόμη ισχυρή, αντίληψη πως η κρίση είναι εξωγενής και μόλις, με τον ένα ή άλλο τρόπο, αμβλυνθεί η εξωτερική εποπτεία, η εσωτερική πολιτική θα φέρει την ανάπτυξη, πιάνοντας το νήμα από εκεί που το άφησε το 2008 αν και με εναλλαγή ρόλων και προσώπων. Καλώς ή κακώς, αυτό δεν πρόκειται να συμβεί.

Οι σημερινοί και αυριανοί πιστωτές κατανοούν πως μόνο με δομικές αλλαγές που θα κάνουν τη χώρα μας να μοιάζει με άλλες μικρές αλλά ανοικτές και δυναμικές οικονομίες της ηπείρου μας μπορεί να τεθεί σε τροχιά βιώσιμης και ισχυρής ανάπτυξης. Δεν θα την χρηματοδοτήσουν με ευνοϊκούς όρους παρά μόνο αν δοθεί σαφές μήνυμα για την πορεία που η ίδια η χώρα πράγματι επιθυμεί να έχει.

Μέχρι τότε, η ιδιωτική χρηματοδότηση θα παραμένει πολύ ακριβή και η διμερής χρηματοδότηση (κυρίως μέσω σταδιακής ρύθμισης του δημόσιου χρέους) θα είναι υπό εποπτεία, απλώς στο όριο που δεν θα καθιστά πιθανή μια νέα έντονη κρίση.

– Αναφέρεστε σε δομικές αλλαγές. Τι μήνυμα στέλνει στην επενδυτική κοινότητα, η απόφαση της UBER να αναστείλει τη λειτουργία της με ιδιώτες οδηγούς στην Ελλάδα;

Η ελληνική οικονομία δεν έχει την πολυτέλεια να κλείνει την πόρτα σε ξένες επιχειρήσεις, όπως άλλωστε και σε νέες επενδύσεις από ελληνικές επιχειρήσεις.

Κάθε αποχώρηση ή αναστολή λειτουργίας ενός επιχειρηματικού σχεδίου στέλνει αρνητικά μηνύματα. Η χώρα πρέπει να γίνει ιδιαίτερα ανοικτή προς κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, με την προϋπόθεση πως αυτή δεν βλάπτει των περαιτέρω ανταγωνισμό.

– Εκεί που πάντως η οικονομία εμφανίζει τα πρώτα σημάδια, έστω αναιμικής ανάκαμψης, όλοι φοβούνται τις επιπτώσεις από ένα πιθανό θερμό επεισόδιο με την Τουρκία. Φοβάστε ότι μπορεί να δημιουργηθεί μία μόνιμη φοβία που θα πλήττει την οικονομία μας για χρόνια;

Ανάλυση των οικονομιών διεθνώς αλλά και κοινή λογική δείχνει πως ένα περιβάλλον ειρήνης και σταθερότητας είναι σημαντικότερη συνθήκη για την ανάπτυξη. Αυτό ισχύει κυρίως για μια χώρα σαν τη δική μας που χρειάζεται να προσελκύσει μακροπρόθεσμες παραγωγικές επενδύσεις.

Ένα θερμό επεισόδιο, πέρα και από τις ευρύτερες επιπτώσεις του, θα έπληττε καίρια τον τουρισμό και τις ξένες επενδύσεις. Τριβές και αντιπαλότητα ανάμεσα στη χώρα μας και στους γείτονες, υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν.

Είναι σημαντικό η ελληνική πολιτική να εγγυάται τη σταδιακή εξομάλυνση των σχέσεων, γιατί και η οικονομία μας θα έχει πολλά να κερδίσει αν μετατραπεί σε κέντρο της εμπορικής, επενδυτικής και επιστημονικής δραστηριότητας στην ευρύτερη περιοχή.

– Ήδη οι εκτιμήσεις για την ανάπτυξη του 2018 έχουν υποβαθμιστεί στο 2%. Πιστεύετε ότι μετά το «κακό», όπως όλα δείχνουν πρώτο τρίμηνο του έτους, είναι πιθανό να δούμε μία ανάπτυξη χαμηλότερη του 2% που θα σημαίνει ότι χάθηκε μία ακόμη ευκαιρία ; Δηλαδή ένα ακόμη έτος χωρίς να ενεργοποιηθεί το φαινόμενο του ελατηρίου;

Ελατήρια δεν υπάρχουν στην οικονομία – η μεγέθυνση έρχεται είτε από την κατανάλωση (που στην περίπτωσή μας δεν έχει σημαντικά περιθώρια αυτόνομης ανόδου την επόμενη πενταετία), τις επενδύσεις ή το εξωτερικό ισοζύγιο.

Υπό άλλες συνθήκες, η περασμένη χρονιά θα μπορούσε να είχε κλείσει με πραγματική ανάπτυξη περί το 2,5% και φετινή άνω του 3%.

Η λήξη του τρίτου προγράμματος θα μπορούσε να συνοδεύεται με ισχυρή ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και επενδυτική έκρηξη. Φυσικά, απέχουμε ακόμη πολύ από αυτό.

Ατυχώς, η περυσινή ανάπτυξη ήταν μόλις στο μισό από τον αρχικό στόχο, ενώ και τα φετινά πρώιμα σημάδια δείχνουν πρόοδο αλλά μικρή. Κάθε μήνας, όμως, που περνά με υποτονική ανάπτυξη έχει κόστος που δεν ανακτάται στο μέλλον. Οι άνεργοι και γενικά τα νοικοκυριά πιέζονται ακόμη περισσότερο, ενώ δυσχεραίνεται η διαχείριση των συσσωρευμένων χρεών, ιδιωτικών και δημόσιων.

Είναι αξιοσημείωτο, πάντως, πως όσοι σχεδιάζουν και εποπτεύουν την οικονομική πολιτική φαίνεται να θέτουν ως προτεραιότητα τη δημοσιονομική προσαρμογή παρά την ανάπτυξη.

Ακόμη και η λεγόμενη «γαλλική λύση» για την ελάφρυνση του δημόσιου χρέους, αν δεν προσαρμοστεί σε καίρια σημεία της, θα εξελιχθεί σε παγίδα καθώς μπορεί να σημαίνει πως η χώρα θα «επιβραβεύεται» όταν δεν πετυχαίνει υψηλή ανάπτυξη, ενώ αντίθετα θα έπρεπε να επιβραβεύεται ανάλογα με τη μεταρρυθμιστική πρόοδο σε κομβικούς τομείς.

Είναι και αυτό ένα μέτρο των πολύ χαμηλών προσδοκιών και της έλλειψης εμπιστοσύνης, και συνολικά της απόστασης που ακόμη μας χωρίζει από την πραγματική έναρξη ενός ενάρετου κύκλου.

– Μιλώντας για ελατήριο και υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει νέα ένταση στα ελληνοτουρκικά, πόσο αισιόδοξος είστε ότι η ελληνική οικονομία μπορεί να σημειώσει κάποια στιγμή «έκρηξη» με ρυθμούς 4%-5%-6% και πόσο θα χρειαστεί για να δουν οι πολίτες πραγματική βελτίωση στην... τσέπη τους;

Δεδομένων των περιορισμών και συσσωρευμένων βαρών, η χώρα πρέπει να φιλοδοξεί να έχει στην επόμενη δεκαετία ρυθμό πραγματικής ανάπτυξης γύρω στο 2%, που σε ονομαστικούς όρους θα αντιστοιχεί σε 3%.

Υψηλότεροι ρυθμοί θα είναι δύσκολο να επιτευχθούν, εκτός ίσως για ένα έτος. Ο πραγματικός κίνδυνος είναι να κινούμαστε οριζόντια, στην περιοχή του 1% ή χαμηλότερα.

Αυτή η πορεία, ουσιαστικά περαιτέρω απόκλισης από τον πυρήνα της ευρωζώνης, θα είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα του δυσμενούς δημογραφικού και του συσσωρευμένου χρέους αν δεν δρομολογηθεί, και μάλιστα με emphaticό τρόπο, το άνοιγμα της οικονομίας σε επενδύσεις και νέα παραγωγή.

– Πόσο επηρεάζει τις προσδοκίες καταναλωτών και επιχειρηματικού κόσμου η πολιτική σταθερότητα αλλά και η αβεβαιότητα που δημιουργεί η απλή αναλογική;

Εναλλαγή κυβερνήσεων, και κομματική αντιπαράθεση είναι η ουσία του δημοκρατικού πολιτεύματος, μέσα βέβαια στα όρια του απόλυτου σεβασμού των θεσμών.

Για την οικονομία, από την αρχή της κρίσης ήταν πρόβλημα η έλλειψη συναίνεσης σε πολιτικό επίπεδο, η μη ανανέωση του πολιτικού λόγου αλλά, πολλώ δε μάλλον όταν η ευθύνη μετατέθηκε στους ξένους, εταίρους και δανειστές.

Το ζητούμενο, όμως, είναι η δρομολόγηση συναινέσεων ώστε να γίνονται οι απαραίτητες τομές. Ένα εκλογικό σύστημα που θα ευνοεί μόνο συναινέσεις που θα προστατεύουν όσους δεν θέλουν την πρόοδο, ή που θα καθιστά την κοινωνία όμηρο καιροσκοπικών μικρών ομάδων συμφερόντων, θα είναι παράγοντας μόνιμης υπανάπτυξης.

Γίνεται, νομίζω, σταδιακά κατανοητό πως χωρίς άνοιγμα των αγορών και εξορθολογισμό της σχέσης της παραγωγής με το κράτος, τα εισοδήματα στη χώρα μας θα παραμένουν στάσιμα. Στο βαθμό που η πλειονότητα των πολιτών πράγματι ενστερνιστεί αυτή την άποψη, η πολιτική λειτουργία θα οφείλει να ανταποκριθεί και όχι να είναι πρόσκομμα.

– Τι βλέπουν οι διεθνείς επενδυτές, στους οποίους η Ελλάδα θα στραφεί μετά τον Αύγουστο για αναχρηματοδότηση του χρέους της; Δεν βλέπουν μια μεικτή εικόνα, μια χώρα με δύο διαφορετικά πρόσωπα;

Ο χρόνος που πέρασε από την αρχή της κρίσης επέτρεψε να σχηματιστεί πάνω από την ελληνική οικονομία ένας τεράστιος μεγεθυντικός φακός. Πλέον, δεν μπορούμε να κρύψουμε τίποτα, ακόμη και αν το θέλαμε.

Από το 2015 μάλιστα και μετά, οι εταίροι έλαβαν επί της ουσίας τη θέση πως η πραγματική λήξη της ελληνικής κρίσης θα έρθει μόνο από εσωτερικές πολιτικές και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Για αυτό, κύρια μέριμνα είχαν και έχουν να μην δημιουργούνται προβλήματα στους άλλους, να υπάρχει ένας κύκλος προστασίας ώστε να μην γίνεται μετάσταση των προβλημάτων σε άλλες οικονομίες. Όσο για πολιτικές ανάπτυξης, τα θεσμικά εμπόδια και τη χρηματοδότησή της, ίσως ανταποκριθούν σοβαρά αλλά μόνο αφού υπάρξει σαφής σχετική τοποθέτηση από το εσωτερικό.

Ανάλογα, οι ξένοι επενδυτές ξέρουν πως τα «δίδυμα ελλείμματα» διορθώθηκαν και πως η ανταγωνιστικότητα βελτιώθηκε, αλλά σε μεγάλο βαθμό μέσω της ύφεσης. Τηρούν σήμερα θέση αναμονής. Οι τιμές μπορεί να έχουν υποχωρήσει αλλά πολλοί φοβούνται πως η χώρα αναμένει τη λήξη της εποπτείας για να δρομολογήσει βήματα που θα εξυπηρετούν μεμονωμένα συμφέροντα αλλά όταν λειτουργήσουν συνολικά θα την ξαναφέρουν, ίσως σε ένα ή δυο χρόνια, σε δεινή θέση.

Το αντίθετο θα συμβεί αν τα σήματα δείξουν προς την άλλη κατεύθυνση, δηλαδή ότι με τη λήξη του προγράμματος αναλαμβάνεται εσωτερικά και αξιόπιστα η ευθύνη για μια πορείας ανάπτυξης. Τότε, ο ίδιος μεγεθυντικός φακός θα λειτουργήσει προς όφελος της χώρας, θα προσελκύσει με ένταση ξένα κεφάλαια, όπως άλλωστε και τους επιχειρηματίες και επιστήμονες που έχουν φύγει στο εξωτερικό.

* Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE

Φωτογραφία: *Intimenews*